

EU PPF
PODRŠKA EU U PRIPREMI PROJEKATA
Perspektiva Srbije za održivi razvoj

ppf.rs | europa.rs | mei.gov.rs | cfcu.gov.rs

REPUBLIKA SRBIJA
MINISTARSTVO ZA EVROPSKE INTEGRACIJE
MINISTARSTVO FINANSIJA
Sektor za ugovaranje i finansiranje programa
iz sredstava Evropske unije

Projekat finansira
Evropska unija

Priprema tehničke/tenderske dokumentacije i tenderskog postupka za infrastrukturne projekte energetske efikasnosti

Priprema tenderskih dosijea u skladu s pravilima FIDIC-a

- Vrste ugovora
- Ključne tačke za razumevanje FIDIC ugovora
- Prednosti i mane FIDIC ugovaranja
- Usklađivanje s nacionalnim regulatornim okvirom

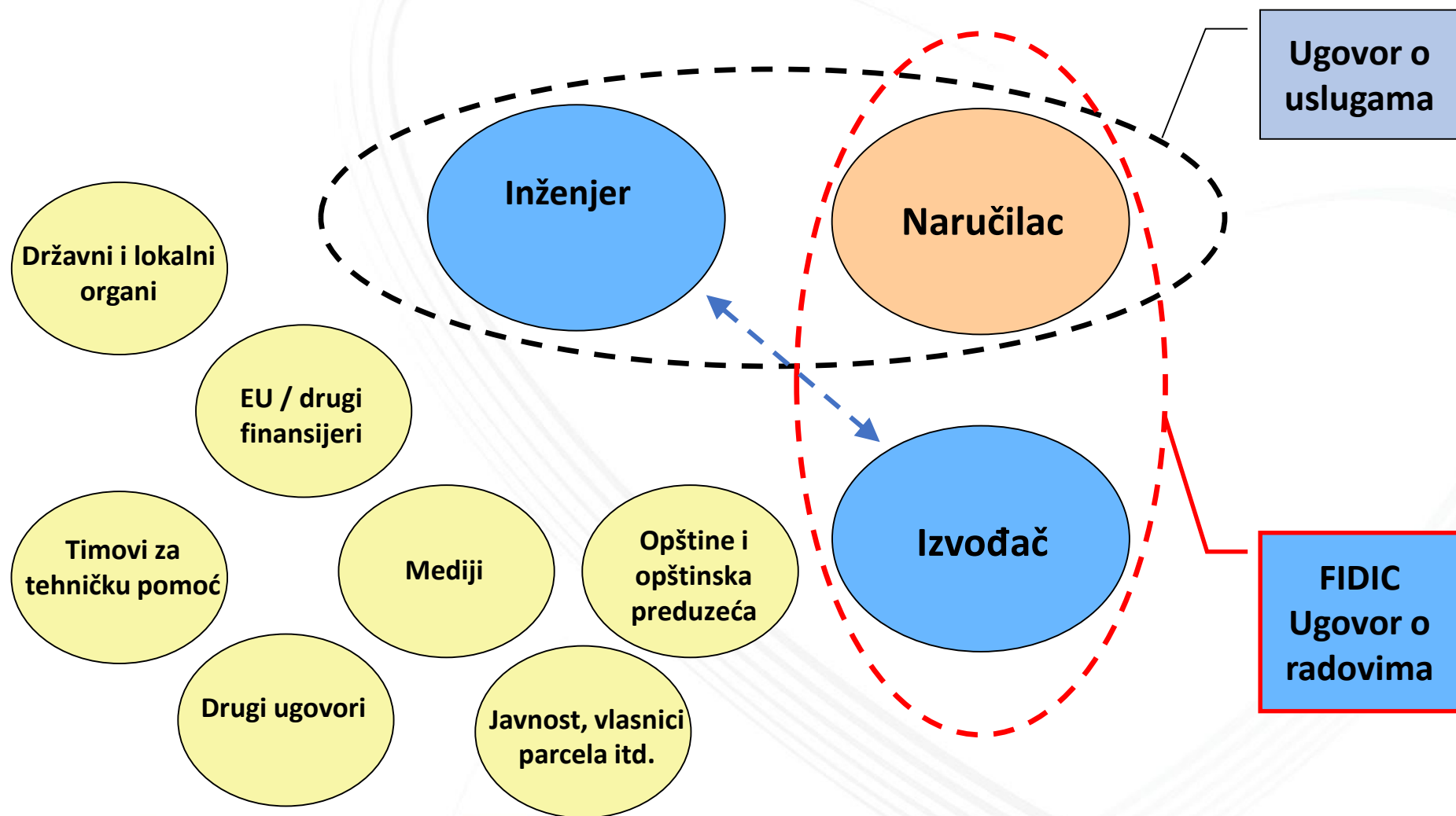
Priprema tenderskih dosijea u skladu s pravilima FIDIC-a

Kratak pregled radnog okruženja

- Ugovorne strane
- Tenderska i ugovorna dokumentacija
- FIDIC uslovi ugovora

„= učesnici, alati i pravila“

Ugovorne strane i druge zainteresovane strane

Tenderska i ugovorna dokumentacija – Radovi

Tenderska dokumentacija („Tenderski dosije“) se sastoji od sledećih dokumenata:

1. Uputstva za ponuđače
2. Uslovi
3. Specifikacije ILI Zahtevi Naručioca
4. Prilozi
5. Nacrti
6. Sve ostale informacije (geološki izveštaji, studije itd.)

Obaveštenja, poziv na tender itd, koje zahteva odgovarajući postupak, ovde se ne uzimaju u obzir (faza nabavke)

Tenderska i ugovorna dokumentacija – Radovi

Ugovorna dokumentacija („Dosije ugovora“) sadrži sledeće dokumente (član 1.1.1.1):

1. Ugovorni sporazum
2. Pismo o prihvatanju ponude (opcionally)
3. Pismo ponude / Obrazac ponude
4. Uslovi
5. Specifikacija ili Zahtevi Naručioca
6. Nacrti
7. Prilozi
8. Sve ostale informacije navedene u Ugovornom sporazumu ili u Pismu o prihvatanju ponude

Prioritetnost gorenavedenih dokumenata: pogledajte član 1.5

Od tenderske dokumentacije do ugovorne dokumentacije

TENDERSKA DOKUMENTACIJA:

1. Uputstva za ponuđače
2. Uslovi
3. Specifikacije ILI Zahtevi
Naručioca
4. Prilozi
5. Nacrti
6. Sve ostale informacije (geološki
izveštaji, studije itd.)

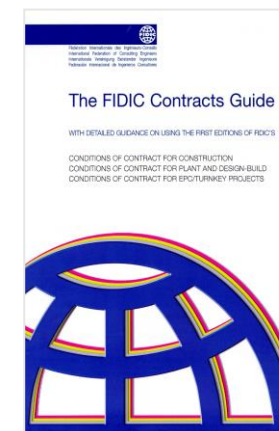
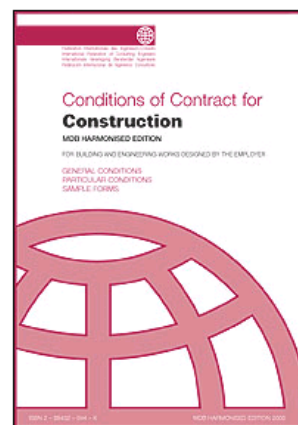
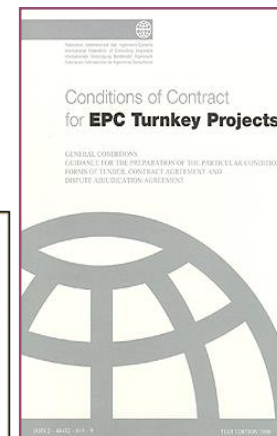
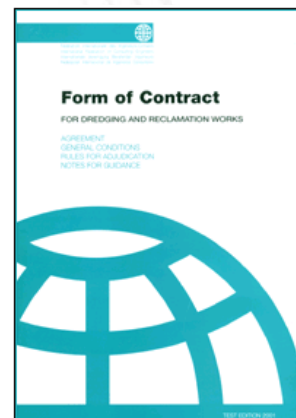
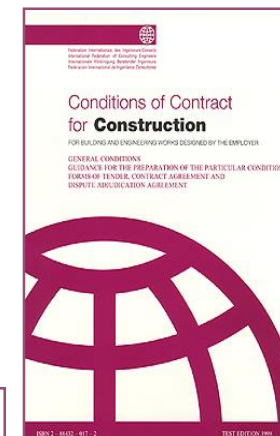
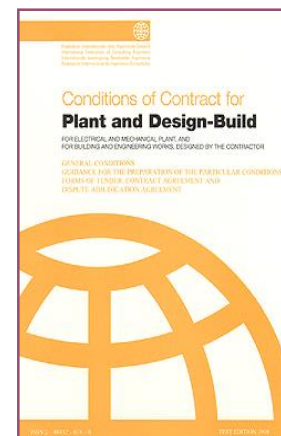
UGOVORNA DOKUMENTACIJA:

1. Ugovorni sporazum
2. Pismo o prihvatanju
ponude (opcionarno)
3. Pismo ponude
4. Uslovi
5. Specifikacije / ZN
6. Nacrti
7. Prilozi
8. Predlog Izvođača
9. Sve ostale informacije
navedene u Ugovornom
sporazumu ili u Pismu o
prihvatanju ponude

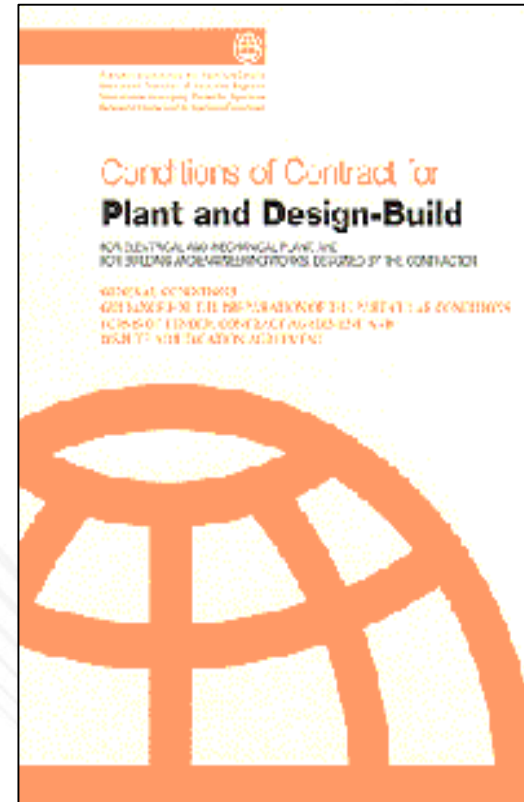
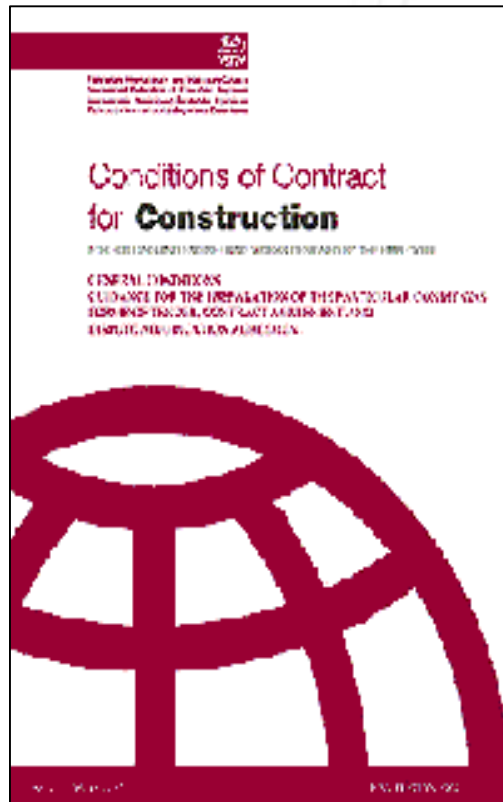
Šta je FIDIC?

- FIDIC: Federation Internationale des Ingeniours-Conseils = Međunarodno udruženje inženjera konsultanata
- Osnovana je 1913. godine u svrhu promocije profesionalnih interesa udruženja članica i širenja informacija od interesa svojim članovima.
- Sa članovima iz više od 100 zemalja širom sveta, federacija predstavlja većinu inženjera konsultanata širom sveta.
- Sedište je u Ženevi, u Švajcarskoj.
- www.fidic.org
- www.fidic.org/bookshop

FIDIC Rainbow

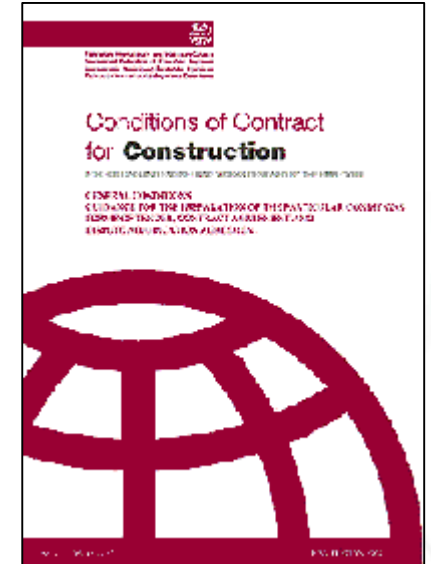

Crvena knjiga i žuta knjiga

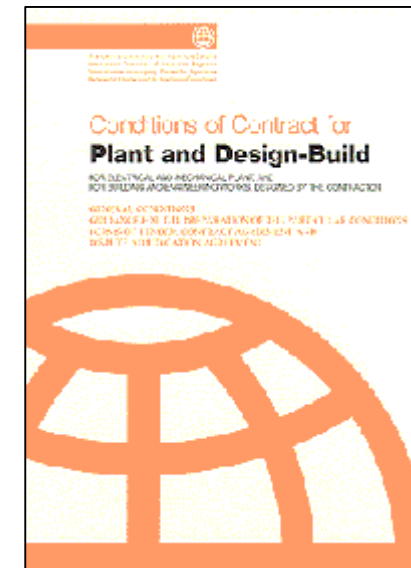
Uslovi Ugovora o **izgradnji** – za građevinske i inženjerske radove koje je projektovao Naručilac

- „Nova crvena knjiga“
- Slična – i ažurirana verzija – Stare crvene knjige (1987.)
- pogodno za sve vrste radova *koje je projektovao Naručilac*
- moguće da je *određeni* deo projektovan od strane Izvođača
- administraciju Ugovora i nadzor sprovodi Inženjer
- odobrenje, plaćanje itd. potvrđuje Inženjer
- plaćanje prema Predmeru → „ugovor o ponovnom merenju“

Uslovi Ugovora za **izgradnju postrojenja i projektuj-izgradi** – za radove u elektro i mašinskim postrojenjima, građevinsko-inženjerske radove, koje je projektovao Izvođač

- „Nova žuta knjiga“
- Zamenjuje staru žutu i narandžastu knjigu:
- Stara „žuta knjiga“ se bavila samo elektro-mašinskim radovima
- „Narandžasta knjiga“ iz 1995. godine je uključivala i projektovanje i izgradnju kao i projekte 'ključ u ruke' za javne i druge objekte koje je projektovao Izvođač
- Nova žuta knjiga obuhvata *sve radove koje je projektovao Izvođač*

Uslovi Ugovora za **izgradnju postrojenja i projektuj-izgradi ...** koje je projektovao Izvođač (nast.)

- Za isporuku elektromašinskih radova *i* za građevinske ili inženjerske radove. U mnogim slučajevima projekat koji će biti realizovan u okviru Nove žute knjige biće kombinacija javnih, elektromašinskih i/ili građevinskih radova
- „**Zahtevi Naručioca**“ prema kojima Izvođač projektuje.
- Za administraciju ugovora, nadzor, odobrenja, potvrde o plaćanju zadužen je Inženjer
- Plaćanje **paušalnog iznosa**, obično prema Planu plaćanja*
- Postupci **testiranja** su složeniji
- **Učinak** (odnosno usklađenost sa ZN) će se meriti umesto količina

Obeležja knjiga o **građevinarstvu** i **izgradnji postrojenja i projektuj-izgradi**

- Tradicionalno konkurentno nadmetanje
- Podela rizika je uravnotežena
- Naručilac preuzima rizik za
 - „nepovoljne fizičke uslove“
 - nepredvidivo „delovanje sila prirode“
 - projektovanje Naručioca (ako postoji)
 - rat (bilo gde), terorizam, neredi itd.

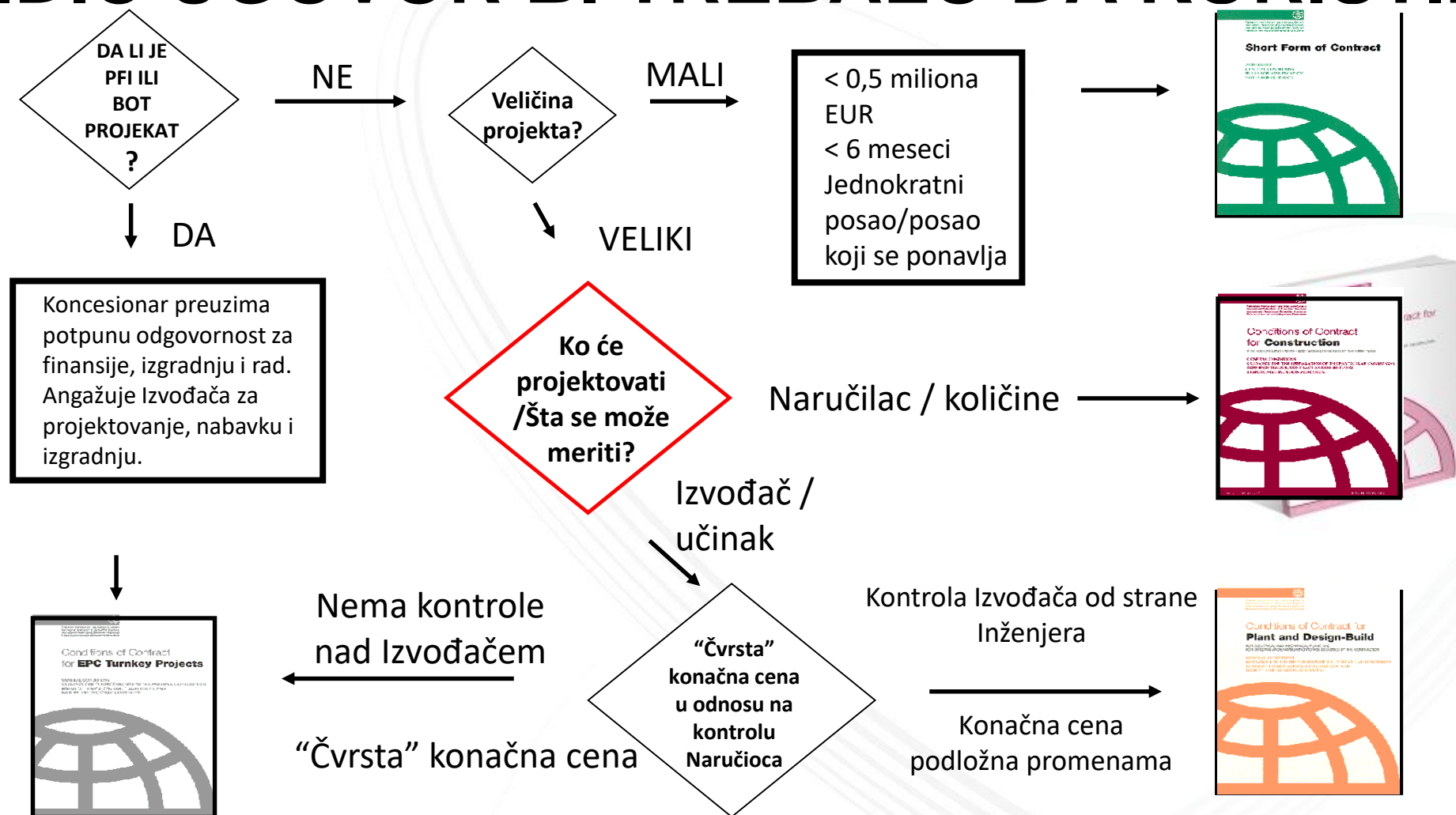
Obeležja knjiga o **građevinarstvu** i **izgradnji postrojenja i projektovanju**

- U slučaju Zahteva bilo koje strane neophodno je pridržavati se striktne procedure
 - Inženjer se mora konsultovati sa obe strane
 - ako ne postoji sporazum, **Inženjer** „pravično odlučuje u skladu sa ugovorom, uzimajući u obzir sve relevantne okolnosti“ – član 3.5
 - u slučaju neprihvatanja, uključuje se **Odbor za odlučivanje u sporovima**
 - nije više „Odluka Inženjera“
- Za Inženjera se više ne navodi da je „nepristrasan“
- „Smatraće se da postupa u ime Naručioca“

Obeležja knjiga o **građevinarstvu** i **izgradnji** **postrojenja i projektuj-izgradi**

- Međutim, kada mora da „potvrdi ili odredi“ bilo koje pitanje, on „mora da donese pravičnu odluku u skladu s ugovorom... “
- Ako je Izvođaču odobreno dodatno vreme ili trošak usled nepredviđenih fizičkih uslova, Inženjer može da preispita „*da li su drugi fizički uslovi u sličnim delovima radova*“ povoljniji, ali takav zaključak neće rezultirati smanjenjem ugovorne cene
- Naručilac mora da dostavi dokaze da može da plati
 - u slučaju da Naručilac to ne učini, Izvođač može da:
 - obustavi rad (ili smanji učinak)
 - raskine ugovor

KOJI FIDIC UGOVOR BI TREBALO DA KORISTIM?

Vežbe

Za sledeće slučajeve:

1. **Odaberite odgovarajući tip ugovora o izvođenju radova**
2. **Identifikujte zahtevane usluge i na koji način će se te usluge obezbediti**
3. **Razmotrite trajanje perioda za prijavu nedostataka i potrebu za periodom za rad i održavanje i njegovo trajanje**
4. **Odaberite odgovarajuću alternativu za rešavanje sporova**

***Navedite argumente kako biste opravdali svoje odluke!**

Vežbe

SLUČAJ I: Projekat izgradnje višestambenog objekta

- Tri višespratne zgrade, ukupno 75 stanova
- Betonski ramovi, zidovi od cigle, kamena obloga
- Konvencionalna tehnička rešenja
- Parcela na državnom zemljištu
- Pristupni put prolazi kroz privatni posed, priključci na komunalne infrastrukturu slediće trasu pristupnog puta

Vežbe

SLUČAJ II: Fabrika sladoleda

- Biće izgrađena kao proširenje postojeće mlekare, na parceli mlekare
- Proces proizvodnje sladoleda treba da se zasniva na mlečnim proizvodima
- Izvor podzemne vode je dostupan na parceli mlekare
- Predviđeni kapacitet 12.000l sladoleda od vanile dnevno

Vežbe

SLUČAJ III: Projekat umrežavanja

- 15 km nove mreže snabdevanja pitkom vodom
- 25 km nove kanalizacione mreže, uključujući 5 novih crpnih stanica
- 5 km mreže snabdevanja pitkom vodom: Pregled stanja i po potrebi sanacija
- 8 km kanalizacione mreže: Pregled stanja i po potrebi sanacija
- Kanalizacioni kolektor od 5 km na državnom zemljištu

Vežbe

SLUČAJ IV: Projekat otpadnih voda

- Novo PPOV, $Q = 50000 \text{ m}^3/\text{d}$, kućne i industrijske otpadne vode (hemijska industrija, đubriva, zahtevaju poseban tretman) Zahtevi EU direktive o otpadnim vodama moraju biti ispunjeni
- Parcela u vlasništvu opštine
- 145 km nove kanalizacione mreže, delimično u centru grada, delom u novim prigradskim oblastima
- Sanacija 2 i izgradnja 30 novih crpnih stanica
- Kanalizacioni kolektor od 4 km na državnom zemljištu

Nabavka radova i usluga

- Zahtev za kvalitet radova
- Izbor Izvođača/pružaoca usluga
- Ekonomski najpovoljniji kriterijumi za nadmetanje i/ili zelene nabavke
- Najvažniji elementi ugovora o uslugama

Projektni zadatak i tehničke specifikacije

- Projektni zadatak (za ugovore o uslugama) i tehničke specifikacije (za ugovore o nabavci i izvođenju radova) daju instrukcije i uputstva Izvođačima/dobavljačima/pružaocima usluga da podnesu ponudu za tender koja ispunjava sve tehničke i administrativne zahteve, a koja će kasnije predstavljati obim radova/iskoraka/usluga Izvođača tokom implementacije projekta
- Projektni zadatak i tehničke specifikacije moraju obezbediti jednak pristup kandidatima i ponuđačima i ne smeju stvarati neopravdane prepreke za konkurentno nadmetanje
 - jasno
 - bez diskriminacije
 - proporcionalano cilju i/ili budžetu projekta

Projektni zadatak i tehničke specifikacije

Specifikacije uključuju:

- a) nivoa kvaliteta;
- b) ekološki i klimatski učinak;
- c) za nabavke namenjenu za upotrebu od strane fizičkih lica, projektovanje za sve zahteve korisnika (pristupačnost za osobe sa invaliditetom, pitanja zaštite životne sredine itd.), osim u propisno opravdanim slučajevima;
- č) nivoi i procedure za procenu usaglašenosti, uključujući ekološke aspekte;
- ć) izvršenje ili upotreba isporuke;
- d) sigurnost ili dimenzije, uključujući, za isporuke, prodajno ime i uputstva za korisnike i, za sve ugovore, terminologiju, simbole, ispitivanje i metode ispitivanja, pakovanje, obeležavanje i etiketiranje (uključujući ekološke etikete, npr. o potrošnji energije), proizvodne procese i metode.

Koji postupak nabavke treba primeniti?

SERVICE CONTRACTS	\geq EUR 300 000 - International restricted or open tender procedure	$<$ EUR 999 999 - Framework contract SIEA 2018 Or $<$ EUR 300 000 - Framework contracts (SIEA 2018, Audit, Commission, ...) - Simplified procedure		\leq EUR 20 000 - Single tender A payment may be made against invoice without prior acceptance of a tender if the expenditure is \leq EUR 2 500
SUPPLY CONTRACTS	\geq EUR 300 000 - International restricted or open tender procedure	$<$ EUR 300 000 but \geq EUR 100 000 - Local open tender procedure	$<$ EUR 100 000 but $>$ EUR 20 000 - Simplified procedure	
WORKS CONTRACTS	\geq EUR 5 000 000 - International open tender procedure or - International restricted tender procedure	$<$ EUR 5 000 000 but \geq EUR 300 000 - Local open tender procedure	$<$ EUR 300 000 but $>$ EUR 20 000 - Simplified procedure	

Kriterijumi odabira – Opšti principi

- Ugovorni organi moraju izraditi jasne i nediskriminatorne kriterijume za odabir u svrhu procenjivanja da li kandidat/ponuđač ima dovoljne finansijske, ekonomske, tehničke i profesionalne kapacitete za sprovođenje zadataka iz ugovora.
- Primeri kriterijuma koje ne treba koristiti:
 - zahtevanje nesrazmernog godišnjeg prometa, broja zaposlenih, broja prethodnih projekata itd. u pogledu vrednosti ugovora;
 - upotreba nepreciznih izraza kao što su „dovoljno“, „glavni“, „relevantno“, jer su previše dvosmisleni;
 - zahtevanje procenta zaposlenih koji rade u određenim oblastima, jer to može biti diskriminatorno u korist velikih kompanija;
 - zahtevanje tehničkog iskustva koje se odnosi samo na EU projekte, jer se to, po pravilu, može smatrati diskriminatornim;
 - zahtevanje prethodnog iskustva u zemlji partnera, osim ako se ne obezbedi posebno obrazloženje, jer bi se to, po pravilu, moglo smatrati diskriminatornim;
 - zahtevanje tehničkog iskustva na previše propisani način koji efektivno ograničava broj kandidata koji ispunjavaju uslove na jednu ili nekoliko kompanija.

Kriterijumi odabira – Ekonomski i finansijski

- Prosečni godišnji promet ponuđača u poslednje 3 godine mora biti najmanje [EUR] [<ISO kod nacionalne valute> samo za indirektno upravljanje] (minimalni godišnji zahtevani promet ne sme biti veći od dvostruke procenjene godišnje vrednosti ugovora, osim u na odgovarajući način opravdanim slučajevima obrazloženim u Tenderskom dosijeu <.....>)
- Ako je u pitanju jedan ponuđač, on mora imati pristup dovoljnim kreditnim i drugim finansijskim sredstvima za pokriće potrebnog novčanog toka tokom trajanja ugovora U svakom slučaju, iznos raspoloživog kredita mora biti veći od [EUR] [<ISO kod nacionalne valute> samo za indirektno upravljanje]

Kriterijumi odabira – Tehnički i profesionalni kapacitet

- Ponuđač mora da je izvršio i realizovao najmanje <X> projekata iste prirode/količine/složenosti kao što su radovi na koje se odnosi tender u toku narednog perioda: 5 godina od roka za podnošenje, molimo navedite datume>. Ugovorni organ zadržava pravo da traži kopije potvrda o konačnom prihvatanju koje su potpisali supervizori/ugovorni organ dotičnih projekata.
- Svi njegovi ključni zaposleni moraju imati najmanje <X> godina odgovarajućeg iskustva i dokazane kvalifikacije relevantne za radove slične prirode kao što je ovaj projekat.

Kriterijumi dodele

- Najbolji odnos cene i kvaliteta, u kom slučaju ugovorni organ uzima u obzir cenu i druge kriterijume kvaliteta povezane sa predmetom ugovora i primenjuje formulu za ponderisanje;

Kriterijumi kvaliteta mogu obuhvatati elemente kao što su tehničke zasluge, estetske i funkcionalne karakteristike, pristupačnost, dizajn za sve korisnike, društvene, ekološke i inovativne karakteristike, proizvodnja, proces nabavke i trgovanja i bilo koji drugi specifičan proces u bilo kojoj fazi njihovog životnog ciklusa, organizacija zaposlenih angažovanih za izvršenje ugovora, postprodajne usluge, tehničku pomoć ili uslove isporuke kao što su datum isporuke, postupak isporuke i rok isporuke ili period izvršenja. Ugovorni organ može da utvrdi minimalne nivoe kvaliteta. Ponude ispod tih nivoa kvaliteta moraju biti odbijene.

- Po najnižoj ceni, pod uslovom da ponuda ispunjava utvrđene minimalne uslove

Sastavljanje Tenderskog dosijea za usluge u skladu s PRAG pravilnikom:

A. Uputstva za ponuđače

B. Nacrt ugovornog sporazuma i posebni uslovi sa aneksima:

- I. Opšti uslovi za ugovore o uslugama
- II. Projektni zadatak
- III. Organizacija i metodologija (podnosi ih ponuđač koristeći priloženi obrazac)
- IV. Glavni stručnjaci (uključujući šablone za liste s pregledom glavnih stručnjaka i njihove biografije)
- V. Budžet (podnosi ga ponuđač kao finansijsku ponudu koristeći priloženi šablon)
- VI. Obrasci i druga prateća dokumentacija

Sastavljanje Tenderskog dosijea za usluge u skladu s PRAG pravilnikom:

C. Ostale informacije:

- I. Obaveštenje o užem izboru
- II. Tabela administrativne usaglašenosti
- III. Tabela za procenu

D. Obrazac za podnošenje ponude

Projektni zadatak – tipičan sadržaj:

1. OSNOVNE INFORMACIJE

1.1. Zemlja korisnika

1.2. Ugovorni organ

1.3. Osnovne informacije o relevantnom sektoru

1.4. Povezani programi i aktivnosti

1.5. Finansiranje

2. CILJEVI UGOVORA I OČEKIVANI REZULTATI

2.1. Opšti ciljevi

2.2. Posebni ciljevi

2.3. Rezultati koje treba da postigne Konsultant

Projektni zadatak – tipičan sadržaj:

3. PRETPOSTAVKE I RIZICI

3.1. Pretpostavke na kojima se zasniva projektna intervencija

3.2. Rizici

4. OPSEG USLUGA

4.1. Opšte

4.2. Posebne aktivnosti

4.3. Upravljanje projektom

5. LOGISTIKA I TRAJANJE

5.1. Lokacija

5.2. Datum početka i period izvršenja

Projektni zadatak – tipičan sadržaj:

6. ZAHTEVI

- 6.1. Osoblje
- 6.2. Kancelarijski prostor
- 6.3. Objekti koje treba da obezbedi Konsultant
- 6.4. Oprema
- 6.5. Dodatni troškovi

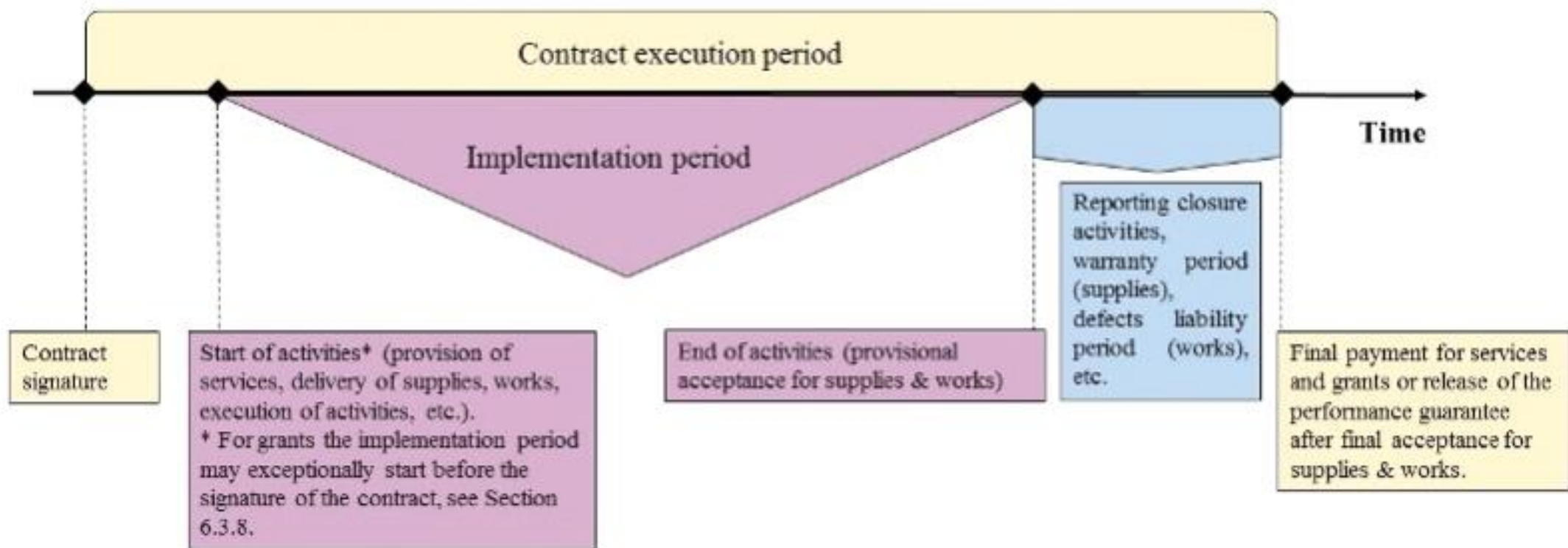
7. IZVEŠTAJI

- 7.1. Zahtevi izveštavanja
- 7.2. Podnošenje i odobravanje izveštaja

8. NADZOR I OCENA

- 8.1. Definisanje pokazatelja

Izmene/modifikacije

Izmene/modifikacije

PRAG

- Sve izmene Ugovora moraju biti napravljene zvanično, putem administrativnog naloga ili aneksa u skladu sa opštim uslovima. Značajne izmene Ugovora moraju biti učinjene u obliku aneksa. Takav aneks moraju potpisati ugovorne strane (i pod indirektnim *ex ante* upravljanjem, mora biti odobren i podržan od strane Evropske komisije).
- Ugovori se ne mogu menjati i dopunjavati nakon isteka perioda izvršenja.
- Svaka izmena koja produžava period implementacije mora biti takva da se implementacija i konačna plaćanja mogu završiti pre isteka ugovora o finansiranju (ukoliko postoji) na osnovu kog je finansiran inicijalni ugovor.

Izmene/modifikacije

PRAG

- Nikakve izmene Ugovora ne mogu menjati uslove za dodeljivanje koji su bili važeći u vreme kada je Ugovor dodeljen.
- U skladu sa ovom logikom, velike promene, kao što su značajne promene projektnog zadatka ili tehničkih specifikacija, ne mogu se izvršiti putem aneksa ili administrativnog naloga.
- Svrha aneksa ili administrativnog naloga mora biti usko povezana sa prirodom projekta koji je obuhvaćen inicijalnim ugovorom.
- Zahtevi za izmene Ugovora moraju biti podneti (od jedne ugovorne strane drugoj) na vreme da se omogući da dodatak potpišu obe strane pre isteka perioda izvršenja Ugovora.

Izmene/modifikacije

Ukoliko nema potrebe za izmenama Ugovora

- U velikoj većini slučajeva, ugovor za radove navodi da se plaćanje vrši po merenju: u takvim ugovorima, količine koje su naznačene u predmeru su procene, kao i inicijalna ugovorna cena koja je izvedena iz tih procenjenih količina.
- Kad god se dostavi zahtev za plaćanje, nadzor meri, za svaku stavku, stvarne količine izvršenih radova i izračunava iznos koji je dospeo primenom cene po jedinici mere.
- Uvećanja u pogledu inicijalne ugovorne cene koja su isključivi rezultat toga što stvarne izmerene količine prelaze one navedene u predmeru ili rasporedu cena ne predstavljaju izmenu Ugovora i ne zahtevaju administrativni nalog kako bi se izmenio Ugovor niti aneks.
- Isto tako, primena klauzule o reviziji cene će imati isti efekat. Još jednom, kako je formula za reviziju cene već dogovorena od strane ugovornih strana u inicijalnom ugovoru, Ugovor se ne mora menjati i dopunjavati kako bi se omogućila povećanja u pogledu inicijalne ugovorne cene kako bi se upravljalo njihovim uticajem.

Izmene/modifikacije

Administrativni nalog

- U ugovoru o radovima, nadzorni organ ima ovlašćenje da izda administrativni nalog da se izmeni bilo koji deo radova, ukoliko je to potrebno za pravilno izvršenje i/ili funkcionisanje radova. Ove izmene mogu uključivati dodatke, izostavljanja, zamene, promene kvaliteta, količine, oblika, tipa, vrste, položaja, dimenzije, nivoa ili linije i promene u navedenom redosledu, načinu ili vremenu izvođenja radova. Pogledajte član 37 opštih uslova.*
- Izvođač je u obavezi da izvrši naložene izmene. Izvođač ne može odložiti naložene radove čekajući odluku o potraživanju koje može imati kako bi produžio period implementacije ili za dodatno plaćanje.

Izmene/modifikacije

Aneks

- Promene Ugovora koje nisu pokrivene administrativnim nalogom moraju se formalizovati putem dodatka. Dodatak se mora napraviti kada promena podrazumeva povećanje ili smanjenje ukupne vrednosti radova za više od 15% od inicijalne ugovorne cene.

PODRŠKA EU U PRIPREMI PROJEKATA

Sva dokumenta, informacije, materijale i fotografije možete preuzeti na zvaničnoj internet prezentaciji EU PPF projekta

www.ppf.rs

Pitanja i pomoć

Srđan Topalović

Viši stručnjak za nabavku i instruktor EU PPF6/EuropeAid/135637/IH/SER/RS

+381 11 4040 721

info@ppf.rs

www.ppf.rs

Hvala Vam na pažnji!